

- [Política](#)
- [Social](#)
- [Clima](#)
- [Feminismes](#)
- [Món](#)
- [Esport](#)
- [Cultura](#)
- [Economia](#)
- [Fem possible el nou local!](#)
- [Formats](#)
- [Investigació](#)
- [Reportatges](#)
- [Notícies](#)
- [Entrevistes](#)
- [Dades](#)
- [Perfils](#)
- [Pòdcasts](#)
- [Opinió](#)
- [Més](#)
- [De qui són els pisos a Barcelona?](#)
- [Infofàcil](#)
- [Ciutats](#)
- [Sostre Crític](#)
- [Legítima defensa](#)
- [Històries de la Model](#)
- [Ateneu Crític](#)
- [La Comunitat de CRÍTIC](#)
- [El gos cosmopolita](#)
- [UPEC](#)
- [El futur es disputa ara](#)
- [Espai Crític](#)
- [Diners a contrallum](#)
- [Especials electorals](#)
- [Sobre Crític](#)
- [Botiga](#)
- [En castellano](#)
- [Contacte](#)
- [Preguntes freqüents](#)
- [Hemeroteca](#)
- [Avis legal i política de privacitat](#)
- [Política de cookies](#)
- [Condicions generals de contractació](#)

-
-
-
-
-
- [Subscriu-t'hi](#)
- [Inicia sessió](#)

Publicitat

Investigació

Les últimes hores de Guillem Agulló

CRÍTIC reuneix per primera vegada després de 28 anys els amics i la germana del jove antifeixista assassinat per un grup d'ultres l'any 1993 per reconstruir els fets que van envoltar la seva mort

Alfred Pérez-Fargas i Roger Danès, guionistes de 'La mort de Guillem'

29/09/2020 | 06:00

La mort del jove Guillem Agulló, assassinat a la matinada de l'11 d'abril de 1993 per un grup d'extrema dreta, torna a l'actualitat arran de l'estrena de la pel·lícula *La mort de Guillem*, que emetran de manera simultània les tres cadenes públiques dels Països Catalans (TV3, À Punt i IB3) el pròxim 2 d'octubre. Han passat gairebé tres dècades, però els fets que van envoltar la mort d'aquest jove antifeixista valencià segueixen sense esclarir-se. Què va passar aquella matinada a Montanejos, més enllà del que van recollir la sentència i els mitjans de comunicació?

CRÍTIC, després de 27 anys, ha reunit per primer cop des d'aquella nit els amics del jove assassinat per fer una reconstrucció del que va succeir, en un reportatge elaborat pels guionistes de la pel·lícula, que han passat tres anys documentant-se i aprofundint en el cas i han tingut accés a la documentació judicial i policial sobre els fets. Algú va assenyalar Guillem Agulló perquè fos assassinat aquella nit? Què va passar durant els minuts crítics de l'agressió? Qui va ser el testimoni X de la defensa dels ultres, que va resultar clau durant el judici? Què se'n sap, del puny americà que, segons la sentència, hauria esgrimit en Guillem?

Guillem Agulló (a la dreta) i dos dels seus amics durant l'acampada de Montanejos la Setmana Santa de 1993. FOTO: Arxiu Família Agulló

"Un movimiento antifascista denominado SHARP"

Continua després de la publicitat

"El día 11 de abril de 1993, los procesados Pedro José (conocido por 'El Ventosa'), Gerardo, Juan Manuel ('El Picha'), Carlos ('El Pollo') y Francisco ('Modi'), todos mayores de edad (entre 20 y 22 años en aquella fecha), y sin antecedentes penales, que en compañía de otros cinco o seis amigos habían acampado en las inmediaciones del pueblo de Montanejos (Castellón) para pasar unos días festivos, sobre la 1.30 horas coincidieron en la plaza de dicha localidad, muy concurrida en esos momentos, con un grupo de jóvenes (en principio tres chicas y cinco chicos de 15 a 18 años) pertenecientes en su mayoría a un movimiento antifascista denominado SHARP, portando algunos de ellos pegatinas alusivas en sus vestimentas, botas Martens con punta metálica y corte de pelo rapado, y entre los que destacaba Guillem, de 18 años, 1,80 centímetros de estatura y constitución atlética..."

Així comencen els fets provats de la sentència del cas Agulló. És interessant fixar-se en la manera com està redactat el primer paràgraf. Ens presenta primer els agressors com un grup d'amics que acampen en un poble, sense ni una al·lusió al seu físic o a la seva estètica. No tenen cap motivació ideològica. Tan sols són un grup de joves amb ganes de festa, el normal, l'habitual, res d'extraordinari. En canvi, Guillem i els seus amics se'ls presenta amb una marcada càrrega ideològica, fins i tot violenta. Pegats al·lusius a la seva ideologia, botes Martens amb punta metàl·lica, cabell rapat... La seva pertinença als SHARP (sigla de **S**kinheads **A**gainst **R**acial **P**rejudice) podria semblar més incriminàtoria que descriptiva. El text també subratlla dues característiques de Guillem: que era fort, "presencia atlética" i "1,80 centímetros de estatura" i que té divuit anys. Ja és major d'edat. No és cap nen.

De fet, Guillem era l'únic major d'edat del grup d'amics que anaren d'acampada a Montanejos durant aquella Pasqua del 1993. Els seus amics presents la nit dels fets tenien entre 15 i 17 anys. Per als més joves és la primera vegada que passen una nit fora de casa. La primera escapada d'adolescència amb els amics. No sabien el que s'hi trobarien, no s'ho podien imaginar. En els seus relats, gairebé tres dècades més tard, Guillem sembla ser l'únic que es va adonant del que passava. Però, és clar: són reconstruccions dels fets. Intentos de fer memòria després de 27 anys de silenci. Costa capturar el moment sense el filtre dels anys. Totes i tots han intentat tancar el record, obviar-lo sota altres experiències. Molts han passat per teràpia, la major part d'ells amb molta posterioritat als fets. Trobar l'autenticitat del moment és pràcticament fer arqueologia de la memòria. És una cicatriu que encara fa mal.

Els amics i la germana de Guillem Agulló, reunits amb els autors del reportatge per reconstruir els fets. D'esquerra a dreta: Rafa, Alfred (autor del reportatge), Manolo, Anna E., Anna C., Betlem i Idoia. FOTO: Helena Olcina

[Twitter](#)

[LinkedIn](#)

[WhatsApp](#)

[Telegram](#)

La retrobada, 27 anys després

[Correu electrònic](#)

Continua després de la publicitat

Els amics de Guillem tenen ara noves amistats, noves parelles, fills i nous reptes. Cadascun ha fet la vida per la seva banda. Només s'han retrobat un parell de vegades des de la nit dels fets. El primer cop també va ser amb els autors d'aquest escrit, al setembre del 2017. Durant el procés de documentació per elaborar el guió de la pel·lícula *La mort de Guillem*, vam reunir-los, 25 anys després, perquè ens expliquessin la seva versió dels fets. La segona trobada ha estat per a aquest reportatge de CRÍTIC. Hi eren, a més de la germana de Guillem, **Betlem Agulló**, els amics **Rafa U.**, **Idoia C.**, **Anna E.** i **Anna C.**, que eren la nit dels fets a Montanejos, i **Manolo M.**, que, tot i no haver estat a l'acampada, era una de les amistats més estretes del jove assassinat. **Helena Olcina**, fotògrafa i dissenyadora de CRÍTIC, il·lustra el moment. Finalment, els entrevistats han decidit aparèixer en fotografies, tot i que la por continua present.

Quan **Pedro José Cuevas**, alies *El Ventosa*, va travessar el cor de Guillem aquella nit, el grup va quedar sense líder, sense el nexa d'unió entre tots ells. No van perdre només un amic: van perdre tot el que els unia. "Estàvem tots al seu voltant", diu Rafa, un dels seus amics. "Ell era el centre. Guillem va muntar i idear l'Assemblea Antifeixista i els SHARP de Burjassot i ens va convèncer a molts de nosaltres perquè el seguïrem. Vam arribar a editar un fanzín que escrivíem amb una màquina d'escriure al garatge de casa d'un amic."

Després dels fets, els amics de Guillem Agulló van perdre el contacte, i els advocats els recomanaren no parlar entre ells

Continua després de la publicitat

“Va ser molt dur anar a la primera trobada”, explica Rafa. “Li vaig donar moltes voltes, però ja no pel que suposava tornar a treure-ho tot, sinó per retrobar-nos”. Betlem Agulló va ser qui ha fet possible tant l’una com l’altra trobada. **El 2017 fou el primer cop que els amics es veien des d’aquella fatídica nit de l’11 d’abril de 1993.** Després dels fets van anar perdent el contacte. Els advocats i els jutges que instruïren el cas els recomanaren no parlar entre ells per tal de no tenir una versió consensuada dels esdeveniments; alguns pares evitaven que mantinguessin el contacte... Ningú no volia que a les seves filles i fills els passés el que li havia passat a Guillem. “Nosaltres ho hem passat cada un a la seva manera. I seguim tenint els nostres ideals (o no), però la part més personal l’hem viscut de la nostra forma. Està qui va marxar a 15.000 quilòmetres, i hi ha el que se’n va anar a 3 quilòmetres, però va marxar tan lluny com la que se’n va anar a 15.000...”, remarca Rafa.

Alguns d’ells es van conèixer per primera vegada en el viatge amb autobús a Montanejos. Pel que comenten, algun dels amics de Guillem no tenien ganes que vinguessin noies a l’acampada. Però Guillem es va plantar. “Si no venen elles, jo no vinc”. I, és clar, els va convèncer. “Guillem tenia ànima de líder. Quan entrava a un bar, la gent es girava per mirar-lo”, explica Anna. A l’autobús, de fet, van passar un parell de coses remarcables. La primera va ser que, tal com relata Anna, que aleshores era la companya de Guillem, van veure un parell de tipus amb grenyes que el jove va identificar com a cadells d’un grup de nazis de Marxalenes, un barri obrer de València. “Guillem estava assegut al meu costat”, explica Anna. “En un moment donat em va dir que hi havia dos nazis a l’autobús. I que calia estar atents. Que no diguéss res. Van baixar a la mateixa parada que nosaltres, a Montanejos.” Hi havia una altra persona a l’autobús que també els va cridar l’atenció: un noi de Burjassot, el poble de Guillem, a qui deien de malnom *El Bombero*. És necessari parar-nos un moment en ell.

Montanejos era un lloc conegut per l'acampada lliure i l'escalada. Guillem (a la dreta amb els braços encreuats) amb els seus amics la Setmana Santa de 1993. Foto: Arxiu Família i Amics de Guillem Agulló

'El Bombero' i la teoria de l'assenyalament

"Ningú sap per què li deien així a *El Bombero*... Potser perquè portava una jaqueta Bomber", diu l'altra Anna. "Visc rodejat d'Annes", riu Betlem en recordar el comentari del seu germà quan esmentava a la família les amigues que anirien amb ell d'acampada. "Era un pobre diable", continua Manolo parlant d'*El Bombero*. "Anava amb gent nazi. El coneixiem del poble, de tota la vida. Ell no anava amb la indumentària nazi, anava vestit casual, amb els seus vaqueritos, la seva jaqueta texana i la seva cara de tonto. Al principi anava amb gent nacionalista. Un dia, al Barro, un garito de Burjassot, va dir alguna cosa així com que 'jo de nacionalista em quedo amb nazi'. Es relacionava amb *rockabil·lies*, gent amb Harleys i amb samarretes del CEDADE (Cercle Espanyol d'Amics d'Europa, grup nacionalsocialista creat a Barcelona el 1966). Era el vincle amb Pedro Cuevas, el vèiem sempre i no és casualitat que es mogués per Marxalenes".

Continua després de la publicitat

Podria ser que fos *El Bombero*, doncs, qui assenyalés Guillem davant els seus futurs agressors? Al cap d'una estona, el noi va baixar de l'autobús. Els amics no s'acaben de posar d'acord si a Montanejos o alguna parada d'abans. "Tinc molt pocs records del viatge d'anada... Però sí que recordo *El Bombero* pujant a l'autobús", remarca Rafa. "Això pot dir que ells (els agressors) ja eren a Montanejos, que van anar per una altra banda o que ell anava de llançadora marcant. No ho sé. No hi va pujar amb nosaltres al principi; hi va pujar en una de les parades. I el vam veure des de dalt".

El Bombero va tenir un paper si més no curiós després de l'assassinat de Guillem. Els amics no el recorden entre els atacants durant la nit dels fets, i els "fets provats" de la sentència no parlen d'ell ni de la trobada a l'autobús, però de totes maneres *El Bombero* no va dubtar a entregar-se a la policia juntament amb els autors del crim dies després dels fets. Per què algú es voldria entregar si no tenia res a veure amb l'assassinat?

Com relata Núria Cadenes al seu llibre *Guillem*, el 13 d'abril de 1993, al costat de dos individus més (*El Pollo* i *El Picha*), *El Bombero* "es presenta a la comissaria de Saidia (València) i s'entrega a la policia. A les nou del vespre queden tots tres detinguts. Després de declarar que ell no hi era la nit dels fets, queda en llibertat sense càrrecs. En declaracions d'un dels advocats de l'acusació popular al diari *Levante*: "[*El Bombero* i altres amics dels agressors] es trobaven al campament amb els processats; van saber què havia passat aquella nit". Per aquest motiu, l'advocat sol·licitava que els processessin "per encobridors perquè, tot i saber què havia succeït i donada la gravetat dels fets, no sols no van fer res, ni van denunciar els fets, sinó que facilitaren la fugida dels autors de l'assassinat". "La petició va ser denegada", subratlla Cadenes al llibre.

D'esquerra a dreta: Guillem Agulló, Rafa, Anna C. i Idoia, a l'acampada de Montanejos hores abans dels fets. FOTO: Arxiu Amics i Família Agulló

Montanejos: escalada, La Polla Records i The Doors

Continua després de la publicitat

El grup de Guillem va marxar de cap de setmana amb la intenció de relaxar-se, de sortir de festa, de passar-ho bé. Res d'estrany. L'excusa era fer una mica d'escalada, i Montanejos era el lloc ideal. Amb llargues parets de roca a la vora del riu i moltes vies per fer, després de plantar les dues tendes tot cantant el "No somos nada", de La Polla Records, els amics van passar una bona estona escalant. El Guillem i el Rafa no: van preferir mirar-s'ho des de baix mentre xerraven. "La idea era anar a escalar a un lloc on es feia acampada lliure", assenyala Rafa. "A la zona d'acampada hi havia bancals. Era una muntanya i tu muntaves la tenda on podies. Us en recordeu de com estàvem acampats?", pregunta retòricament als amics reunits. "Amuntegats els uns amb els altres, gent que no coneixíem de res. Hi havia milers de persones. Era una burrada". "Me'n recordo que no dúiem Fairy i netejàvem els coberts amb xampú i el menjar tenia sempre un sabor fastigós", diu Anna entre riures que s'encomanen.

La germana de Guillem Agulló, **Betlem**, no va ser a l'acampada de Montanejos: "Ells van marxar un dijous vigília de Divendres Sant. Van passar a Montanejos la nit del dijous, la nit del divendres, i la nit del dissabte va ser quan el van matar. Me'n recordo del dijous perquè jo tornava de l'institut i, quan va marxar Guillem, estava menjant un plat de macarrons... No em vaig poder acomiadar d'ell", comenta visiblement emocionada.

La nit del dissabte van decidir sortir de festa, van beure, van ballar, van firmar en el llibre de visites d'un alberg fent veure que s'hi allotjaven... "Vaig escriure uns versos de la cançó "The End", de **The Doors**", explica Anna. "I, arran d'això, Guillem va escriure al costat alguna cosa relacionada amb la mort", trist presagi del que estava per venir. Va ser quan Guillem i Anna es van escapar un moment del Pub La Torre per sortir al carrer i tenir una mica d'intimitat, quan estaven sols, que va començar tot.

La plaça de Montanejos on van succeir els fets, amb el Pub La Torre ('Pub T'). Foto: Arxiu Canal 9 / La mort de Guillem

11/04/1993: anatomia d'un assassinat

Continua després de la publicitat

Segons el text de la sentència, a la qual ha tingut accés CRÍTIC, va ser Guillem *"quien advirtió a sus compañeros de que los del otro grupo, a los que consideraba de tendencia nazi o racista del barrio valenciano de Marchalen [errada reproduïda tal qual a l'escrit dels "fets provats"], pese a no haber tenido con ellos ninguna relación directa, les estaban controlando"*.

De relació directa no en tenien, obviant el possible nexa d'unió que representa *El Bombero*, però tots els amics coincideixen en el fet que Guillem estava assenyalat. Ell no deia mai res als altres, ni molt menys a la família, però a vegades les amenaces no es podien ocultar i alguna amistat n'era testimoni: "Guillem estava amenaçat des de feia temps", continua Rafa. "Un dia, posant benzina, hi havia dos nazis que van passar o que estaven posant gasolina també i li van dir: 'Et matarem'. 'Doncs veniu', els va dir Guillem. Ell era molt així... En aquells temps, per on ens movíem, tothom es coneixia. Ens movíem un munt pel barri del Carme de València, anàvem a Flora, al Kasal Popular; nosaltres érem els de Burjassot. Ell era molt més políticament actiu que nosaltres. Tothom el coneixia. El Carme era ple de *punkies* amb gossos. Era territori roig. Els nazis no s'atrevien a entrar-hi. Encara que també venien de tant en tant de cacera. Guillem tenia fixats els nazis, sabia qui eren i on vivien i viceversa. En el barri del Carme, aleshores, era tot molt intens. Guillem era un referent tant per a nosaltres com per als seus enemics".

Els fets provats continuen: *"Se produjo así un intercambio de miradas, acercándose Pedro José, seguido de Gerardo, yendo ambos algo bebidos, al otro grupo, preguntó en tono alterado a Guillem, que también había ingerido bebidas alcohólicas, si él era el portador de una pegatina 'Matanazis'"*. En aquesta frase també hi ha substància. Primer convé parar compte al fet que la sentència remarca l'alcohol, que, a part de ser, judicialment, un clar atenuant de l'assassinat, és també el prisma sobre el qual es pretenia llegir els fets per part de la defensa dels *ultres*. Un grup de joves borratxos es baralla i un acaba mort. Un fet trist, però res fora del comú.

Els agressors se'ls van apropar llançant comentaris racistes per provocar-los i es fixaren en un pegat antifeixista de Guillem

Fixem-nos també en l'adhesiu "Matanazis". Els amics no s'acaben de posar d'acord sobre si Guillem el duia o no. Uns parlen d'un pegat amb una silueta llançant una esvàstica a la paperera; altres, d'una bota esclafant una esvàstica. El que Anna diu és que els agressors se'ls van apropar llançant comentaris racistes, per provocar-los. "Guillem i jo érem a la plaça de Montanejos. Jo estava recolzada en un cotxe. Estàvem parlant. I, de sobte, s'acostaren dos nois i es varen posar a parlar amb nosaltres. Van deixar anar algun comentari racista i es fixaren en el pegat que Guillem duia a la caçadora. Jo no sabia qui eren. I llavors em vaig adonar que eren els dos nois de l'autobús. Els de les grenyes. Va ser llavors quan van començar a pegar-li".

A la narració dels “fets provats” els esdeveniments semblen passar més lentament: “Mientras tanto, Salvador (Boro), amigo de Guillem, tras aproximarse a Juan Manuel, Carlos y Francisco, que permanecían a unos 6 o 7 metros de distancia, y mirarlos fijamente, hasta el punto de que Juan Manuel le preguntó que ‘qué miraba’ y le dijo que no le gustaba que le mirasen así, regresó junto a Guillem diciendo en tono despectivo ‘me caguen la puta los racistas estos de Marchalenes’, preguntando Gerardo (que no vive en ese barrio) ‘¿de dónde?’, y al repetir Boro ‘de Marchalenes’, Pedro José dijo que él era de Marchalenes y le propinó un puñetazo en la cara, por lo que Boro salió huyendo y detrás de él Pedro José diciendo ‘que te pillo, que te pillo’ y ‘mira cómo huye ese cabrón’. A consecuencia del golpe, Salvador resultó con contusión en la mejilla derecha que curó con una sola asistencia facultativa, habiendo renunciado a toda indemnización”.

Continua després de la publicitat

Boro no fou l'únic a rebutjar la indemnització, com veurem. Pel que comenten els amics, ningú no els va informar que podien tenir dret a reclamar-la. “En ese momento...”, continua la narració dels “fets provats”, “Guillem se acercó para defender a su amigo Boro y se encaró con Gerardo, enzarzándose ambos en una pelea y a la que pusieron fin Fernando y Enrique (de 16 y 17 años), amigos de Guillem, aunque no del grupo antes citado, quienes asieron a Gerardo cada uno por un brazo. En esta situación Gerardo se tranquiliza y cuando estaba totalmente tranquilo y sin reaccionar pues ambos le tenían sujeto, vuelve corriendo Pedro José desde la dirección del Pub ‘T’ y golpea con el puño el ojo izquierdo de Enrique, produciéndole herida inciso-contusa de un centímetro de longitud de la que curó, tras recibir tratamiento médico, en seis días y a cuya indemnización igualmente se ha renunciado. Al propio tiempo, Guillem, junto al que estaba su amigo Rafael, se colocó un puño americano cubriendo los nudillos de la mano derecha y se reanuda la pelea, lanzando Gerardo alguna patada a Guillem, quien, al advertir que también se aproximan ‘El Picha’ y ‘El Pollo’, y se abalanzan sobre él golpeándole, intentando arrebatarle el puño americano, retrocedió reculando por la calle A, de solo 2,5 metros de anchura”.

Els amics de Guillem en una roda de premsa els dies posteriors als fets, protegint la seva identitat. Foto: Arxiu Canal 9 / La mort de Guillem

El puny americà de Guillem

Aquest darrer paràgraf és clau, perquè hi apareix el **puny americà** que és la principal base sobre la qual es fonamenta la defensa dels acusats. Fixem-nos en el fet que, segons el text, és el motiu que fa *“reanudar la pelea”*. La veritat és que, si repassem el que ha succeït fins en aquell moment costa definir-ho com una baralla. Una baralla implica que un mínim de dues persones lluitin entre elles. De moment, és una agressió unidireccional. “Era tota l’estona com si l’estiguessen portant cap a un lloc determinat... Semblava com si estigués tot planificat”, recorda Idoia. “Guillem no estava proactiu, com si no sabés què fer. Ens quedarem amb la sensació que en cap moment hi va haver baralla”.

El relat dels “fets provats” no parla de Guillem i dels seus amics en actitud de lluita... fins en aquest moment. El gest defensiu de Guillem de posar-se el puny americà és pres aquí com un gest agressiu, d’atac. Com el motiu que ho desencadena tot. Els amics recorden que Guillem se sentia amenaçat per entendre el motiu de tenir-ne un. No ho amaguen. “Guillem tenia un puny americà, però no el va utilitzar. Tenia serrada la punta; va demanar al seu pare que la serrés”, explica Rafa. “L’argument del puny americà, el portés o no el portés, no té cap pes. Objectivament, si Guillem va utilitzar el puny americà, haurien d’haver quedat restes de les ferides en l’assassí, o en algun dels agressors... I en el judici es va demostrar que no tenien cap marca, ni cap ferida. Si tu duus un puny americà, el treus i el fas servir per defensar-te durant una baralla. I, a més a més, és que no va haver-hi baralla”, sentència Rafa. La defensa dels acusats no va presentar cap prova durant el judici que evidenciés ferides o contusions compatibles amb l’ús d’un puny americà.

Continua després de la publicitat

"A partir de ahí la pelea se individualiza entre Pedro José, con Gerardo a su izquierda, y Guillem, al que acompañaban Ana, Alicia, Ydoya, así como Fernando y Rafael, manteniéndose los otros tres procesados en actitud expectante a cierta distancia entre el numeroso público que contemplaba el curso de la reyerta. [...] algunas de las chicas, que con frecuencia se interponen, aconsejan a Guillem que escape, pero éste no les hace caso y el enfrentamiento con Pedro José continúa, interviniendo activamente además de aquéllos, Fernando y Rafael, amigos de Guillem, y Gerardo, que intenta arrebatarle el puño americano, y en un momento determinado Pedro José, tras apartar a Ana diciéndole, 'quítate o te rajo...', sacó una navaja y empuñándola con la mano abierta para evitar que se cerrase, asomando solo la punta, hizo algunos amagos que causaron pequeñas heridas en el antebrazo izquierdo de Guillem, al cual, ya casi a la altura de la mitad de la calle B, cogió del cuello e inclinándole hacia él le asestó un navajazo fuerte y directo en el corazón, produciendo el fallecimiento de Guillem varios minutos después".

Aquí hi ha un matís important. Anna recorda que Pedro Cuevas digué "quítate o a ti también te rajo", que implica una clara premeditació. Si s'hagués tingut en compte el matís durant el procés judicial, el tribunal tindria una prova clara que els agressors anaven per Guillem. "Jo recordo Guillem retrocedint tota l'estona, per la rampa, cap a baix", segueix Anna. "Estava com paralitzat. Anava caminant cap enrere tota l'estona... S'estava protegint".

"Llavors vaig tornar i vaig veure que Guillem estava a terra, encara viu", continua relatant l'altra Anna. "Li vaig fer el boca a boca", assenyala Rafa, tocat. "Havia de tapar-li la ferida com fora. Em vaig despullar, em vaig treure la samarreta i li vaig tapar la ferida". Guillem morí de camí a l'hospital, al costat de Rafa, que va aconseguir que el deixessin entrar a l'ambulància gràcies a la intervenció de les amigues. "Me'n vaig anar amb l'ambulància", hi afegeix Rafa. "Al principi no em deixaven pujar-hi". "Vam haver de dir que eres el seu germà", subratlla Anna. "I, quan vam arribar a Castelló... Guillem ja era mort".

'Cara al sol' i salutació feixista

Continúa después de la publicidad

Les divergències entre la versió dels fets dels amics i la dels “fets provats” de la sentència esdevenen cada cop majors. Ho subratlla Rafa: “Llegeixo el text dels fets provats i no entenc res. Jo tinc un record molt concret que, just abans que li clavaren la navalla, era davant, i dos dels agressors em van agafar per darrere per subjectar-me. Segueixo sentint, avui dia, com m’agafen entre dues persones i em retiren, i és llavors quan li claven la ganivetada a Guillem. A mi em van treure del mig per poder-lo apunyalar. Anaven darrere d’ell. El més lògic és que m’hagueren clavat la navalla a mi”.

Tots conclouen que el van acorralar, que anaven per ell. No tenien interès en els altres. I assenyalen que Pedro Cuevas potser va ser la mà executora, però no haurien aconseguit acabar amb Guillem si no l’haguessin atacat tots alhora. “Hi havia molta gent al voltant. Jo estava amb un que duia una jaqueta de cuir i no parava de dir-li “digues al teu amic que pari, digues al teu amic que pari”, continua l’altra Anna. “Llavors va ser quan vaig mirar i vaig veure que Guillem havia caigut a terra. Alguna cosa van dir i van sortir tots corrents. Jo vaig sortir corrents darrere d’ells, van aixecar la mà a tall de salutació feixista i van cantar el “Cara al sol”. Vaig córrer darrere d’ells i vaig pensar que podia atrapar-los, però després vaig dir-me: ‘a on vaig?’”.

Durant el judici es va obligar una amiga de Guillem a taral·lejar “Cara al sol” per demostrar si podia identificar-la

Continua després de la publicitat

El càntic del “Cara al sol” tampoc no apareix en els “fets provats” de la sentència, tot i que durant la vista oral del procés judicial es va obligar Anna a taral·larejar la cançó franquista per demostrar que era capaç d’identificar-la. “Durant el judici, l’advocat de la defensa em va preguntar si estava segura que els assassins cantaren el “Cara el sol” i jo vaig dir que sí, i em digué: ‘¿Podrías cantarlo?’. Jo em vaig quedar parada, jo no volia cantar-lo; llavors l’advocat va demanar que posessin el disc perquè jo reconegués la cançó... Al final no van poder posar el disc i me la van fer taral·larejar...”, relata Anna remarcant el caràcter surrealista de la situació.

El que sí que apareix és la salutació feixista amb la mà dreta que, segons la sentència, va fer un dels agressors. “*En aquel momento alguien gritó ‘que vienen los picolos’ (o guardias de seguridad) y Gerardo y él salieron corriendo, seguidos, aunque más despacio, por los otros procesados, que se hallaban en las inmediaciones, devolviendo Gerardo la navaja a Pedro, quien posteriormente la ocultó. Cuando se marchaban, se escucharon gritos de ‘hitlerianos’, ‘cabrones’, ‘nazis de mierda’, y Juan Manuel se giró hacia los que gritaban levantando el brazo con la mano abierta*”. Això sí, com en moltes de les actuacions dels agressors, es recorda que, si es va fer aquesta salutació feixista, va ser com a resposta a uns “crits” dels amics de Guillem.

És important remarcar com el jutge, en el seu relat, va deixant en segon terme tot el component ideològic del crim per tal de donar la culpa dels fets a altres motius, siguin provocacions, o l’abús de l’alcohol. Per tal d’allunyar-se de les acusacions de pertànyer a una ideologia feixista i racista, els amics del grup de Marxalenes, quan Canal 9 va fer un reportatge sobre el cas dies després de l’assassinat, es van encarregar que l’escenografia fos completa combinant els gossos pit-bull amb un suposat amic negre. Un dels entrevistats al reportatge, que amaga el rostre, segons ens diu, per por, parla: “*Nos acusan de neonazis y aquí han habido yonquis, gitanos, y ha habido de todo. De hecho, hay un amigo de color aquí*”.

Els 'ultres' detinguts per l'assassinat de Guillem Agulló sortint dels jutjats. FOTO: Arxiu Canal 9 / La mort de Guillem

"Tu ets la que se li ha mort l'amic?"

Els amics denuncien el tracte rebut de les autoritats després de l'assassinat de Guillem. "Vam arribar a l'hospital de Castelló, baixem de l'ambulància i hi havia dos policies judicials allà i em van ficar en un cotxe i em van portar a la caserna de la Guàrdia Civil. Em van deixar assegut en una cadira fins a no sé quina hora sense dir-me res. Després em van demanar la descripció dels agressors. Jo vaig dir que no em recordava de les cares". En comptes de ser les víctimes, els amics de Guillem expliquen que semblava com si ells foren els agressors. "Tinc el record que ens tingueren retinguts a l'Ajuntament. Que nosaltres no volíem ser allà i que no ens deixaven marxar. No ens tractaren bé. I la manera com ens parlaven no era la correcta. Érem menors. Em van dir alguna cosa així com: 'Tu ets la que se li ha mort l'amic?'. Ens tingueren hores i hores esperant. Nosaltres no sabíem el que estàvem esperant. No podíem sortir d'allí", explica Anna.

"El tracte de la Guàrdia Civil cap als amics de Guillem va ser inhumà, més sent uns adolescents com érem"

Els amics expliquen que van estar retinguts durant hores sense cap mena d'explicació. "La Guàrdia Civil ens va retenir. Ens van dir que no podíem parlar amb els nostres pares. Ens van tractar molt malament", continua l'altra Anna. "Molt d'hora, de matinada", segueix, "ens van portar al carrer on va succeir tot, i allò estava tot tacat de sang. Encara estava assimilant el que havia passat... I el guàrdia civil em feia preguntes com si fos en un mercat. Un tracte inhumà total. Més encara sent adolescents com érem. Va ser un procediment completament irregular. Hi va haver maltractament institucional, segur", sentència Anna.

Tant la família de Guillem com el seu advocat Virgilio Latorre i els advocats de les acusacions populars van denunciar contínues irregularitats durant el procés judicial. Els amics tampoc no hi són aliens. Idoia explica: "La roda de reconeixements dels possibles assassins que van fer a Segorbe era en una habitació tronada, tapada amb fulls i un forat... I ells eren a l'altre costat. I tot estava molt recent. Jo havia de reconèixer l'assassí entre cinc o sis nois. M'hi vaig apropar i és clar... Ells m'estaven mirant. Em veien. Em miraven als ulls i va ser com un flaix... Molt intimidatori. I l'advocat va dir que apagaren la llum. I apagaren la llum de la nostra sala. Van tenir zero atenció amb nosaltres". "Vaig tenir la sensació durant el judici que li donaven la volta a l'assumpte; nosaltres teníem molt clar el que havia passat, que anaven per ell i el van matar per la seva ideologia. Van aconseguir donar-li la volta i presentar les víctimes com a violents".

Pedro Cuevas entrant als jutjats de Castelló durant el judici per l'assassinat de Guillem Agulló. FOTO: Arxiu Canal 9 / La mort de Guillem

La 'testimoni X'

En aquest sentit, un dels aspectes més controvertits de la vista oral va ser l'acceptació, per part del tribunal, de l'anomenada *testimoni X*, proposada sobtadament per la defensa i de qui encara, avui dia, no se'n coneix la identitat. Deia sentir-se amenaçada, va declarar protegida amb un casc i darrere d'una mampara pel fet de, suposadament, tenir por dels amics i de l'entorn de Guillem. Hem de precisar que la llei que se li aplica perquè pugui declarar de manera anònima està pensada per a narcotraficants i terroristes.

També et pot interessar

Amics de Guillem Agulló "No ens cal cap samarreta d'ell per reivindicar-lo"

Alfred Pérez-Fargas i Roger Danès, guionistes de 'La mort de Guillem'

Núria Cadenes "La memòria de Guillem Agulló és inesborrable"

Text: Miquel Ramos / Fotos: David Segarra

Feliu Ventura "La meva generació està marcada per la mort de Guillem Agulló"

Text: Sergi Picazo / Fotos: Ivan Giménez

Aquesta testimoni confirma la tesi de la defensa que Guillem va utilitzar un puny americà durant l'agressió, circumstància que va provocar que es reduís l'assassinat a una simple baralla de bandes, obviant el caràcter polític i ideològic del crim. "Va ser molt fort; nosaltres hem de declarar a cara destapada davant dels assassins i la *testimoni X* coberta amb un casc de moto i amb una mampara. Semblava que nosaltres

fórem els culpables i no les víctimes", explica Anna. "No ho puc saber amb certesa; però, tal com va anar tot, es podria pensar que hi va haver diners pel mig per anar a buscar aquest *testimoni X*", diu Idoia. "I anaren a buscar el que podien sota les pedres".

"L'advocat de Cuevas era un tipus amb molta pasta, un exalcalde franquista", diu Rafa amb referència a José M. Morató, l'advocat de l'autor confés de l'assassinat i exalcalde franquista de Manises (València). "Era tot molt estrany. Jo vaig parlar amb la jutgessa, recordo, perquè encara hi havia el secret de sumari i van publicar el meu nom al diari *Las Provincias*, amb nom i cognom, en portada, i van treure una foto meua amb la meua mare entrant al jutjat a declarar. Vam protestar, però la jutgessa em va dir que no hi podia fer res respecte a això. I, encara que no hi hagués secret de sumari, un testimoni cal protegir-lo...", explica indignat Rafa.

"Un cop va marxar l'ambulància, vam anar a casa d'una noia que ens va oferir un got d'aigua. Estàvem en estat de xoc. Boro no parava de repetir una vegada i una altra el que havia succeït; era una tortura. Una bogeria. Va dir, davant d'ella, alguna cosa així com que, si ell haguera dut un puny americà, el nostre amic no seria mort. La nostra hipòtesi és que aquesta noia és la *testimoni X*", expliquen entre tots. No tenen, però, cap certesa respecte a això. No saben com es deia aquesta noia ni l'han tornat a veure mai més.

Els pares i les germanes de Guillem Agulló durant l'estrena de la pel·lícula a València. FOTO: Helena Olcina

Memòria contra la impunitat

Pedro Cuevas, l'assassí confés de **Guillem Agulló**, va sortir en llibertat condicional per bona conducta després de complir només quatre anys dels catorze als quals havia estat condemnat. Els altres quatre individus que van participar en l'agressió van quedar absolts. En el judici es va barrar qualsevol possibilitat d'investigar les raons ideològiques de l'assassinat, reduint-ho tot a una simple baralla entre bandes. Aquesta circumstància va derivar en una condemna per homicidi en lloc d'assassinat, reduint substancialment els anys de presó. "Guillem l'assenyalen i l'escullen pel seu carisma i per ser l'eix de cohesió d'un incipient moviment antifeixista al País Valencià", subratlla Anna.

Avui en dia negar el component ideològic del crim resulta difícil. L'any 2005, Pedro Cuevas és detingut durant l'Operació Panzer de la Guàrdia Civil contra el Frente Antisistema (FAS), un grup neonazi de caràcter paramilitar que tenia abundant armament i simbologia nazi. L'any 2007, el mateix Cuevas es presenta a les eleccions municipals del partit neonazi Alianza Nacional (AN) a la localitat valenciana de Xiva. Fa cinc anys, el 2015, el Tribunal Suprem ratifica l'absolució de tots els encausats en l'Operació Panzer en declarar il·legals les escoltes fetes per la Guàrdia Civil.

Amb el pas dels anys, Guillem Agulló s'ha convertit en un símbol de l'antifeixisme i un referent per a l'esquerra independentista. Es va perdre el judici, però es va guanyar la batalla al carrer, permetent la unió de les esquerres i els independentistes, que van convertir el cas *Agulló* en un exemple evident de les injustícies del sistema, de les restes enquistades del franquisme. Ara, la història d'aquell jove antifeixista i independentista assassinat per la seva manera de pensar es converteix en pel·lícula. El cinema és una eina clau per explicar la nostra història i la seva vigència, ara més que mai, quan tenim un partit obertament feixista a les institucions, demostra que la memòria continua viva. "Ha sigut una catarsi col·lectiva", concloïen Betlem i els amics de Guillem després de la preestrena de *La mort de Guillem* en un pas especial per a l'equip, la família i els amics a la Filmoteca de València el 10 de setembre passat.

Potser el més dur de tot plegat és adonar-se que Guillem no és només un mite. Era un noi que no havia nascut per ser un màrtir, ni un sant, ni un heroi: era un jove de 18 anys amb tota la vida al davant. Els amics i la família el recorden en tota la seva terrenalitat. Recorden que li encantava nedar, el recorden escoltant Maniàtica, Skatalà o Negu Gorriak. En recorden els seus ideals de lluitador antifeixista. I també que li encantaven les croquetes de la seva mare.

[ANTIFEIXISME](#)

[EXTREMA DRETA](#)

[GUILLEM AGULLÓ](#)

 INICIA SESSIÓ PER DEIXAR UN COMENTARI

Aprofita l'estiu, fes-te de CRÍTIC!

Aquest agost suma't a CRÍTIC amb un 50% de descompte